

מסורת הש"ס

(א) ע"י צילקוט זכר"י ושם
איתא מאמר זה קצת
בנוסחא אחרינא, (ב) [לקמן
ט: סוטה מז: מח.],
(ג) [מגילה יג. ע"ש ועי'
מוס' ברכות טו: ד"ה ואין
שיחה כו'], (ד) [עין ברכות
ט:], (ה) [ג"ל והתקן],
(ו) לעיל לג. בברכות כח:
(ז) בקרא תביב וכאחב,
(ח) [וזכריה ג].

הגהות הב"ח

(א) גמ' תלמא הוו ואנ
 תרין. נ"צ וקשה מיד הכא
 הוה ליה לאקשווי והא
 אברהם יחיד הוה כמו
 שהקשה בחר הכי ליהושע
 כ"ג:

מוסף רש"י

ההדסים אשר
בגזלוהו. בין ההדסים
בצוללנו ובשמיני
קרא (מגידה יג). האם
שלה. בין שם בבורות
האם. צים הרסו וקראם
טרפתם ושלפוחית וצלעו
ממריה (עשר יג)
בבשרו שלא תהיה. לפי
שמותו בן ואין רואין שיהיו
מגויין בנקמותם אחרות
(עשר) מפני שפרט אחרות
שלהן מעולין מהם ומוכרין
אותן ביקור ורצון שלא ילו
בבנות אחרת כדי שלא
יחשבו להם ומסמכין האם
שלה ואינה משה (בבורות
כח).

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

צג

תורה אור

1. עֲנֵה וְאָמַר כִּי אֵלֶּה
 הַבְּרִיָּה בְּרִינָה אֲרֻבַּע עָשָׂר
 מִלְּחֵיבֵי בְּנוֹת נָרָא וְחָבֵל
 מִתְּחִלָּה בְּנוֹת נָרָא וְחָבֵל
 לֵאמֹר אִתִּי בְּהוֹן וְרוּחַ
 זֶרֶב יִבְרָעָא דְּהֵמָּה לֵבֵן
 אֲלֵהוֹן: 2. כִּי אֲרִיץ הַצְדָּקָה וְלֹגוּ
 לַשֵּׁשׁ תִּהְיֶינָה כְּיוֹם הָלֹךְ
 אִשְׁתִּי הַיְּהוּדָה וְלֹשְׁבֵי
 יְרוּשָׁלַם לְהֵלֵךְ יִשְׂרָאֵל
 הַקְרִיבִים אֶת־הַדִּיקָנִים בְּכָל
 הַבְּרִיָּה אֲשֶׁר־הָיָה
 כִּם: 3. כִּם בְּמַעֲלֵם אִשֵּׁר מַעֲלִיו
 שָׁם: 4. דִּנְאֵל ט ז
 אֲמָרְתִּי אֲעֲלֶה בְּתַמָּר
 אֲתוֹךְ סִטְסִטִּי וְיִדְעִי נָא
 אֲשֶׁר־אֲכַשְׁבֹּלְתִי הַגִּפֶּן
 וְרִיחַ אֲפָךְ תִּכְפֹּדוּ: 5. שִׁיר הַשִּׁירִים ט
 6. 7. 8. רֵאיוֹתִי הַיְּהוּדָה וְהַנָּחַל
 עֲרַב עַל סוּס אֲדָם
 וְדָאָה וְכֵם בֶּן־הַדְּדִיסִי
 אִשֵּׁר בְּמַעֲלִיו וְאִתְּרוּ
 סוּסִים אֲדָמִים שֶׁרִקִים
 לְהִיבֹנִים: 9. זכריה א ז
 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 66

לחפור ולהוציא נהר צטצריא. ל"א למכרה נהרא צטורא צהר: לאווי
צירי דאפספסא. להציא זרע של עשב שהוא מאכל בהמה שלחו
נצובדנלר. הכי הוה קיס להו: לאווי חזירי ממרים. שלחו כדי
לגדלם לולדות שמזירי מרים גדולים הם: והציא אמר פודום הרופא.
לחכמים שהיו חומרים ניטלה האם
טרפה: והא אפי פרה חזיריה יואלה
ממרים וכו'. כדי שלא יהיו מזניין
במקומות אחרים ואעפ"כ חיו:
ווצרי אייפינהו. ולא העלו על לבם
לפציה רבייה עני והניחו להוציאן
בלא חתוך האם: צאופה ענה. שהלך
מס דניאל: דלא לקיים צי פסילי
אלהיהם פספס צאע. דנצובדנלר סגיד
עשאו אלוה פספסו דלניאל הזה סגיד
והוה ליה כפסילי אלהיהם שהמקרא
הזה היה צוות עליהם לשורפן לכך
היה מתיירא: קליוס. שכלים המהוצהבין
צאע: השמיעי. השתמשי: פלמא.
ונפשי וצותייהו: הלן זה אודי. מה
אוד נחך אף הוה נחך: אהני.
הועיל: אקדו. כספו: חיי טעמא
אינעם. יהושע דלהני נורא למאיה
דהאי דלהדר איהו נצובדנלר דחיי
צעלמא דחיי: שש שעורים.
שש גרעינים (שעורים) ממס: ווי
דרכו של צועז ליתן שש שכלים.
והא תנן (פאה פ"ח מ"ה) אין פוחתין
לעני בגזון פחות מחצי קב שעורים:
אלא

ריה נתקרה דעתו שנאמר ⁴ והוא עומד בין ההדסים
 וזומן את הדסה ואין מצולה אלא בבל שנאמר ⁷ האומר
 ורוקים ואדומים נעשו לבנים אמר רב פפא שמע מינה
 [אמר רב בעין [הרע] מתו ושמואל אמר ברוק טבעו
 נים ובנות כתנאי ר' אליעזר אומר בעין [הרע] מתו ר'
 לילדו בנים ובנות שנאמר ⁸ שמע נא יהושע הכהן הגדול
 הם אנשים שנעשה להן מופת הוי אומר זה חנניה
 נהרא רבא בטבריא ושמואל אמר לאתויי ביזרא
 של מצרים איני ⁹ והתנאי ¹⁰ תודוס הרופא אמר אין
 חותכין האם שלה בשביל שלא תלד זוטרי אייתי
 ודניאל ונבוכדנצר הקב"ה אמר ניזיל דניאל מהכא
 בא דלא ליקיים כי ⁹ פסילי אלהיהם תשרפון באש
 לאלהיה בנורא ומניין דסגיד ליה דכתיב ¹⁰ באדין
¹¹ כה אמר ה' צבאות אלהי ישראל אל אחאב בן
 קר וגו' וכתיב ¹² ולוקח מהם קללה לכל גלות יהודה
 י קלם מלך בבל באש אשר שרפם לא נאמר אלא
 למד שעשאן קליות ¹³ יען אשר עשו נבלה בישראל
 בדנצר אחאב אמר לה כה אמר ה' השמיעי אל צדקיה
 אמרה ליה לאבזה אמר לה אלהיהם של אלו שונא
 שדרתנהו לגבי אבזה אמר להו מאן אמר לכון אמרו
 תינהו ואמרו לי אסור אמרו ליה אנן נמי נביאי
 אנא בעינא דאיבדקינכו כי היכי דבדקתינהו חנניה
 אמר להו בחרו לכון מאן דבעיתו בהדייכו אמרו יהושע
 חתיוהו שדינהו אינהו איקלו יהושע כהן גדול איחרוכי
 י מלאך ה' וגו' וכתיב ¹⁵ ויאמר ה' אל השמן יגער ה' כך
 פורתא נורא חנניה מישאל ועזריה לא אהניא בהו כלל
 הוה התם לא הוו רשעים בהדיה ולא אתיהיב רשותא
 היינו דאמרי אינשי תרי אודי יבישי וחד רטיבא אוקדן
 גיו נושאין נשים שאינן הגונות לכהונה ולא מיחה בהן
 ישע ללבוש בגדים צואים אלא מלמד שהיו בניו נושאים
 ום דרש בר קפרא בציפורי מאי דכתיב ¹⁷ שש השעורים
 ש ממש וכי דרכו של בועז ליתן מתנה שש שעורים
 אלא

גדולים צדיקים ויטר ממלאכי השרת. דברישא חשיב לתלמא דצדיק וממלאך לבסוף דכתיב וריה די רביעאה דמי לבר אלהין: וטפחו ולישראל על פניהם. שהשחמו לללם: אני אומרי שכל המר שלי שיהיו בהם צדיקים הרבה ולא עלתה ידי וכו'. ישראל נמשלו לתמר דלממרי' (סוכה דף מה): מה תמר זה אין לו אלל כל אחד וכו': והנה איש רוצב על סום אדום. מפני שהשחמו כתיב: כל העולם כולו ללילה. הפעמיד הקב"ה עלמנו בזכות ההדסים שבמלוה: האומר ללילה חרבי. לללל שיושבת במלוה: חרבי. לשון חרבו המים (בראשית ח): שרופים. כבועים ואח"כ נעשו לגנים שבסמכל בצדיקים נה מבעסו: סופיא חיורא מעלי לתלמא. מדקאמר שדום הוי רמו לקללה: ורצנ. חנייה מישאל ועזריה: להיין אולו. כשילא מן הכבש דמו לא מדכר להו בלוהו כחובי: בעין הרע מסו. שהיו מסתכלים בהן על שהיו ממין בהן: ברק טענו. בצלותו רוק שרקקו אומות העולם ביישראל שאומרין אלוה מה יש לכם והשחמויתם לללם: הוי אומר זה חנייה מישאל ועזריה. אלמא חזרו לתארך אלל יהושע כהן גדול: ודניאל לגליהין אול. כשהושלכו בצירי לתוך כבשן האש שלל הושקע עמהם: ונכחרא נהרא רבא נצחריא.

אשר העולם כולו לדם כיון שנסתכל בחנניה מישאל ואשר במצולה ואין הדסים אלא צדיקים^א שנאמר "ויהיה לצולה חרבי ונהרותך אוביש מיד מלאים רוגז נעשים"^ב סוסיא חיורא מעלי לחלמא: ורבנן להיכא (אזול) [אז] ור' יוחנן אמר עלו לארץ ישראל ונשאנו נשים והולידו יהושע אומר ברוק טבעו וחכ"א עלו לא"י ונשאנו נשים ואתה ורעיך היושבים לפנדך כי אנשי מופת המה אימישאל ועזריה ודניאל להיכן אזל אמר רב למיכר דאספסתא ור' יוחנן אמר לאתויי חוזירי דאלכסגדריי פרה וחזירה יוצא מאלכסגדריא של מצרים שאין בלא דעתיהו ת"ר שלשה היו באותה עצה הקב"ה דלא לימרו בזכותיה איתנצל ודניאל אמר איזיל מי ונבוכדנצר אמר זיל דניאל מהכא דלא לימרו קליי מלכא נבוכדנצר נפל על אנפוהי ולדניאל סגיד וגו' קוליה ואל צדקיה בן מעשיה הנבאים לכם בשמי ל אשר בבבל לאמר ישמך ה' כצדקיהו^א וכאחאב אשר קלם אמר רבי יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי וינאפו את נשי רעיהם מאי עבוד אזול לגבי ברתיא דנגי וצדקיה אמר כה אמר ה' השמעני אל אחאב אזלה וזימה הוא כי אתו לגבך שדרינהו לגבאי כי אתו לגבוה הקדוש ברוך הוא והא חנניה מישאל ועזריה שא כוותיהו לדידהו לא אמר להו לדין אמר לן אמר לו מישאל ועזריה אמרו ליה אינון^ב תלתא הוו ואנון תרין כהן גדול סברי ליתי יהושע דנפיש זכותיה ומגנא עלן ממאניה שנאמר^א ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לגו' א"ל יענא דצידיקא את אלא מאי טעמא אהניא בן א"ל אינהו תלתא הוו ואנא חד א"ל והא אברהם יחידה לגורא הכא הוו רשעים בהדי ואתיהיב רשותא לגורא יבישי לרטיבא מאי טעמא איענש אמר רב פפא שהיו שנאמר^ב ויהושע היה לבוש בגדים צואים וכי דרכו של נשים שאינן הגונות לכהונה ולא מיחה בהן אמר רבי תנא האלה נתן לי מאי שש השעורים אילימא שש שעורה